

# Edyta Widawska

---

## Kształcenie osób z niepełnosprawnością w świetle zasady równego traktowania a przestrzeń Internetu

---

Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Pedagogika 22, 217-229

---

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Edyta WIDAWSKA

## **Kształcenie osób z niepełnosprawnością w świetle zasady równego traktowania a przestrzeń Internetu**

Używając komputera, możemy obecnie odpowiadać na różne potrzeby społeczne z tą samą architektoniczną pewnością, jaką wcześniej próbowaliśmy osiągnąć w budownictwie mieszkaniowym.

Marshall McLuhan

### **Wprowadzenie**

Biorąc pod uwagę fakt, że około 15% światowej populacji to osoby z niepełnosprawnością (ok. 1,05 miliarda osób), warto aktywnie poszukiwać odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób zapewnić wszystkim jednostkom równość w realizacji przyrodzonych praw i wolności człowieka. W naszym kraju liczba osób z niepełnosprawnością wynosiła w 2011 r. około 4,7 mln<sup>1</sup>. Pojawiające się coraz liczniej na arenie międzynarodowej, ale również wewnątrzpaństwowej, regulacje prawne dotyczące realizacji podstawowych praw i wolności człowieka, w odniesieniu do osób z niepełnosprawnością, stanowią pierwszy krok ku zapewnieniu pełnego udziału tych osób w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym. Jednak samo przyjęcie rozwiązań o charakterze systemowym nie rozwiązuje problemów stojących na drodze osób z niepełnosprawnością do pełnego uczestnictwa w społecznym funkcjonowaniu. Międzynarodowa zgoda, co do wagi zagadnienia niedyskryminacji, nie zawsze przekłada się na konkretne działania na

---

<sup>1</sup> Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 4 marca 2010 r. *o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r.* udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności odbywało się na zasadzie dobrowolności, [http://www.stat.gov.pl/gus/5840\\_14834\\_PLK\\_HTML.htm](http://www.stat.gov.pl/gus/5840_14834_PLK_HTML.htm), stan z: 7.12.2013.

poziomie instytucjonalnym. W artykule podjęta została próba spojrzenia na kwestię równego dostępu do kształcenia osób z niepełnosprawnością w naszym kraju w odniesieniu do przestrzeni Internetu.

Polska ratyfikowała 25 września 2012 r., przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) 13 grudnia 2006 r., *Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych (Convention on the Rights of Persons with Disabilities)*<sup>2</sup>. Konwencja ta, której stroną na koniec 2013 r. jest 140 państw świata (na 193 państwa członkowskie ONZ), jest obecnie aktem prawa międzynarodowego obejmującym w sposób najbardziej kompleksowy, w sensie przedmiotowym i podmiotowym, problematykę praw osób z niepełnosprawnością. Wśród tych praw jednym z fundamentalnych jest prawo do edukacji, kształcenia dającego możliwość skutecznego, sprawnego i wartościowego korzystania z pełni życia społecznego. Współcześnie osoba wyposażona w wiedzę, umiejętności i kompetencje, które nabywa w drodze edukacji instytucjonalnej, może – korzystając między innymi z nich – efektywnie poszukiwać pracy, uczestniczyć w życiu politycznym, społecznym i kulturalnym czy też bronić własnych interesów.

Dzięki równemu dostępowi do edukacji na wszystkich poziomach kształcenia osoby z niepełnosprawnością mogą realizować swoją potrzebę rozwoju oraz mają możliwość posiąść wiedzę i umiejętności niezbędne do sprawnego funkcjonowania w społecznej przestrzeni. Co ważne, daje to osobom z niepełnosprawnością możliwość uczestniczenia w społecznym życiu, zapobiegając procesowi marginalizacji, a co za tym idzie – wykluczenia ich ze społecznego funkcjonowania.

## 1. Dostępnym być to wcale nie wada

Internet może stanowić przestrzeń, w której osoby wyposażone w wiedzę i umiejętności – potrzebne do poruszania się w niej – będą mogły na zasadzie równego dostępu korzystać z dobrodziejstw tego medium. Dla osób z niepełnosprawnością może to być miejsce, w którym doświadczają włączenia lub wykluczenia. Zależy to w dużej mierze od twórców witryn internetowych, którzy budując przestrzeń wirtualną, przygotowują ją dla wszystkich lub tylko dla wybranych. „Tożsamość grupowa zawsze jest wykluczająca, bowiem to, jak formy związków ludzkich są postrzegane, zależy od tego, jak ich uczestnicy (*participants*) widzą osoby, które do tych związków nie należą (*outsiders*). Każda próba stworzenia nowych form związków ludzkich na bardziej spontanicznych i «inkluzywnych» podstawach spotyka się zatem z wieloma problemami”<sup>3</sup>. Problemy

<sup>2</sup> *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych* (Dz.U. 25.10.2012, poz. 1169).

<sup>3</sup> J. Slevin, *Internet i formy związków ludzkich*, [w:] *Socjologia codzienności*, red. P. Sztompka, M. Bogunia-Borowska, Kraków 2008, s. 602.

te wynikać mogą na przykład z niewiedzy samych twórców na temat możliwości, jakie mają przy opracowywaniu stron internetowych. Przy niewielkim nakładzie sił i środków internetowe zasoby mogą stać się dostępne dla wszystkich uczestników sieci. Warto więc, tworząc strony www, budować je w oparciu o regułę dostępności dla wszystkich potencjalnych użytkowników.

Korzystanie z Internetu daje osobom z niepełnosprawnością możliwość kontaktu z innymi użytkownikami sieci, dostępu do aktualnych informacji z kraju i ze świata, wykonywania pracy, edukacji, a bywa nawet, że Internet staje się medium, które pozwala odnaleźć sens swojego istnienia. Przykładem może być tutaj sytuacja Janusza Świtaja, który na swojej stronie internetowej przedstawia się jako Internetowy Analityk Rynku Osób Niepełnosprawnych. Świtaj w wieku 18 lat uległ wypadkowi komunikacyjnemu, w wyniku którego nastąpiło porażenie czterokończynowe i niewydolność oddechowa. Jego sytuację poznaliśmy, gdy w 2007 r. (po 14 latach od wypadku) wystąpił do sądu o zgodę na eutanazję. Od tego czasu wiele się zmieniło w życiu Janusza Świtaja, otrzymał pracę, którą wykonuje przez Internet w Fundacji „Mimo Wszystko” prowadzonej przez Annę Dymną<sup>4</sup>, uczy się, założył swoją stronę internetową, napisał książkę. Internet stał się dla niego przestrzenią pełnego, sprawnego funkcjonowania<sup>5</sup>. Zapewnienie pełnej dostępności treści zawartych na stronach www stanowić zatem powinno współcześnie cel działań wszystkich osób odpowiadających za ich tworzenie. „Na całym świecie – pisze Manuel Castells – sieci komputerowe zaczynają wpływać na organizację ważnych przedsięwzięć o wymiarze ekonomicznym, społecznym, politycznym i kulturowym. Odsunięcie od sieci jest w istocie najskuteczniejszą formą wykluczenia w naszej gospodarce i kulturze”<sup>6</sup>. Zatem, by w pełni realizować zasadę równego traktowania, by zapobiegać wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością, musimy zadbać o pełną dostępność Internetu dla wszystkich.

Dostępność serwisów internetowych tworzonych przez szkoły jest szczególnie ważna w odniesieniu do realizacji prawa do nauki dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością. To właśnie dzięki dostępnym dla wszystkich użytkowników Internetu stronom www uczeń, czy też kandydat na ucznia, może uzyskać informacje na temat profilu szkoły, jej statutu i regulaminu, oferty edukacyjnej, kół zainteresowań działających w szkole, kadry dydaktycznej i wszystkich tych danych, które są niezbędne do sprawnego funkcjonowania w roli ucznia. Również dla opiekunów prawnych dziecka możliwość zapoznania się z ofertą edukacyjną placówek znajdujących się w pobliżu miejsca zamieszkania jest ważnym elementem, na podstawie którego dokonywany jest wybór szkoły. Dostępność (*accessibility*) jest tutaj rozumiana jako cecha budowy strony www umożliwiają-

<sup>4</sup> <http://www.mimowszystko.org/>, stan z: 9.12.2013.

<sup>5</sup> <http://www.switaj.eu/news.php>, stan z: 9.12.2013.

<sup>6</sup> M. Castells, *Galaktyka Internetu. Refleksje nad Internetem, biznesem i społeczeństwem*, Poznań 2003, s. 13.

jąca wszystkim (czyli również osobom z niepełnosprawnością) samodzielne, pełne, bezpieczne i efektywne korzystanie z serwisu internetowego. Samodzielność można scharakteryzować jako możliwość korzystania z Internetu przez użytkownika bez wsparcia ze strony innych osób. Pełna dostępność oznacza, iż każda usługa, informacja czy też oferta może być odczytana i wykorzystana przez wszystkich użytkowników sieci bez względu na stopień ich sprawności, przy zastosowaniu powszechnie funkcjonujących technologii. Bezpieczeństwo odnosi się do stosowania alternatywnych rozwiązań, które są równie niezagrażające, jak te podstawowe. Efektywny dostęp to porównywalność rezultatu korzystania ze stron www przez osoby z niepełnosprawnością i w pełni sprawne w odniesieniu do czasu, jaki temu poświęcamy, nakładów pracy i wydatków finansowych<sup>7</sup>.

Jak wygląda w praktyce dostępność stron internetowych placówek oświatowych w Polsce? Na stronie Centrum Informatycznego Edukacji znajduje się wykaz placówek oświatowych z umieszczonymi danymi identyfikacyjnymi szkół, podane są również adresy internetowe tych instytucji<sup>8</sup>. Omawiane w artykule dane pochodzą z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) i dotyczą stanu z 30 września 2013 r. Umieszczone poniżej przykłady, obrazujące zrzuty ekranu ze stron www szkół, są opracowane w oparciu o losowo wybrane adresy internetowe, które umieszczone są w SIO w spisie dotyczącym szkół podstawowych.



**Zrzut ekranu 1.** Strona www Szkoły Podstawowej Specjalnej w Strzelnie

Źródło: [soswstrzelno.prv.pl](http://soswstrzelno.prv.pl)

<sup>7</sup> Zob. J. Zadrozny, *Dostępne WWW*, Kraków 2008, s. 5–8.

<sup>8</sup> <http://www.cie.men.gov.pl/index.php/sio-wykaz-szkol-i-placowek/27-wykaz-wg-typow.html>, stan z: 15.12.2013.

Swoje adresy internetowe podaje około 50% przedszkoli, szkół i placówek edukacyjnych. Przy czym im wyższy poziom kształcenia, tym więcej odnośników do stron internetowych znajduje się w wykazie. Warto zwrócić uwagę na fakt, że nie wszystkie odnośniki do stron www stanowią właściwe przekierowanie na stronę instytucji edukacyjnej. Są tam również odnośniki do zbiorczych stron internetowych organów prowadzących daną placówkę i/lub wizytówki niezawierające żadnych informacji (zrzut ekranu 1). W wykazie możemy też odnaleźć odnośniki do stron nieaktywnych i/lub nieistniejących (np. [www.bolko5republika.pl](http://www.bolko5republika.pl) – adres Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 w Strzelinie; <http://www.spwarta.xt.pl/> – adres Szkoły Podstawowej im. Władysława Stanisława Reymonta w Raciborowicach; [sp10ino.pl](http://sp10ino.pl) – adres Szkoły Podstawowej nr 10 im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu).

Adres internetowy podany w SIO dla Szkoły Podstawowej Specjalnej w Strzelinie prowadzi na stronę, na której brak jakichkolwiek informacji związanych z tą szkołą. Co więcej, po chwili użytkownik zostaje automatycznie przeniesiony na stronę <http://www.sosw-strzelno.cba.pl/>, na której znajduje się aktywny link do strony zajmującej się hostingiem.

Obok stron takich jak ta zaprezentowana powyżej, mamy również do czytania z przykładami dobrych praktyk. Można w tym przypadku wskazać na stronę www Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lublińcu.

**SOSW LUBLINIEC** OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY

**Kontakt** Rekrutacja

**Aktualności**  
**Dyrekcja**  
**Dokumentacja**  
**Dla Rodziców**  
**Galeria**  
**Prasa o nas**  
**Terapia**  
**Biblioteka**  
**Publikacje**  
**Ciekawe linki**  
**Ogłoszenia**

**Jesteśmy z Wami od 1935 roku**

Serdecznie witamy na stronie domowej naszego Ośrodka. Mamy nadzieję, że przeglądanie tych stron będzie przyjemnością dla Państwa i pomoże w zaplanowaniu kształcenia swoich dzieci.

Dyrekcja, Nauczyciele, Wychowawcy i Pracownicy

**DLACZEGO WARTO NAS ODWIEDZIĆ?**

- \* wykwalifikowana kadra nauczycieli i wychowawców dba o wysoką jakość nauczania i odpowiednią organizację sytuacji wychowawczych,
- \* mało liczne klasy umożliwiają indywidualne podejście do każdego ucznia,
- \* rodzinna atmosfera daje poczucie bezpieczeństwa,
- \* uczniowie rozwijają swoje pasje w kołach zainteresowań,
- \* uczniów uczestnicząc w konkursach przedmiotowych, sportowych i artystycznych mają ułatwione kontakty z młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie w całym kraju,
- \* Ośrodek realizuje programy Sokrates Comenius umożliwiające uczniom wyjazdy zagranicę,
- \* położenie Ośrodka w pięknej zielonej okolicy, w pobliżu lasu, pozwala uczniom odpocząć od miejskiego zgiełku i hałasu.

**WZROST WSPÓLNEGO ROZWOJU DZIECI**

**PRACOWNIA MALARSTWA EMOCJONALNEGO**

**Muzykoterapia**

**PRZEMYSŁOWE WYKONANIE NAPOJEKÓW ZAPRAWIANYCH WODĄ I SOKAMI OSMIEMAKOWYMI**

**LUBIŃSKIE DZIECKO**

Grupy Wychowawcze

**Zrzut ekranu 2.** Strona www Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lublińcu

Źródło: <http://lubliniec.idn.org.pl/zosienka/index.html>

Na stronie tej umieszczone są odnośniki do stron szkoły podstawowej, gimnazjum oraz szkół ponadgimnazjalnych funkcjonujących w ramach Ośrodka. Można również na niej odnaleźć informacje przeznaczone dla rodziców uczniów, czy też informacje o możliwości skorzystania ze wsparcia terapeutycznego. Zebranie tych wszystkich informacji na jednej stronie www z podlinkowaniem stron szczegółowo odnoszących się do poszczególnych poziomów kształcenia zdaje się być dobrym rozwiązaniem. Daje ono możliwość otrzymania informacji w sposób całościowy zarówno uczniom, jak i ich opiekunom.

Jak już zostało wspomniane, nie wszystkie placówki oświatowe podają w SIO swój adres strony www. W świetle ustawowego wymogu prowadzenia przez podmioty budżetowe, w tym także przedszkola i szkoły, Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) jest to sytuacja co najmniej zastanawiająca<sup>9</sup>. Prowadzenie strony BIP może być realizowane w różny sposób. Wracając jeszcze raz do przykładu strony www Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lublińcu, widzimy, że na stronie umieszczony jest link z logo BIP.

Tryb wyświetlania: normalny | kontrastowa      Rozmiar tekstu: - +

bip      **Biuletyn Informacji Publicznej**  
Starostwo Powiatowe w Lublińcu

kontakt | strona główna      Mapa serwisu      Rejestr zmian      Rejestr spraw

szUKAJ      Wyszukiwanie zaawansowane      Statystyka odwiedzin: 5100755

Data utworz.	Symbol	Tytuł dokumentu
19.01.2004		Informacje podstawowe i dane teleadresowe SOSW dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Lublińcu.
19.01.2004		Logo SOSW dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Lublińcu.

Spis podmiotów

- BIP - Jednostki Organizacyjne
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lublińcu
- Spis podmiotów
- Informacje podstawowe

Liczba wyświetleń bieżącego katalogu: 7752

Administracja serwisu      Redakcja

Informacje nieudostępnione w biuletynie

Instrukcja użytkownika biuletynu      Polityka Cookies

**Zrzut ekranu 3.** Strona www BIP Starostwa Powiatowego w Lublińcu

Źródło: <http://www.lubliniec.starostwo.bip.info.pl/index.php?idmp=29&r=o>

Link ten prowadzi na stronę organu prowadzącego placówkę – Starostwa Powiatowego w Lublińcu, który to realizuje wymóg prowadzenia strony podmiotowej BIP. Rozwiązanie to ma jednak swoje ograniczenia. Dostęp do aktualizacji strony mają zwykle jedynie pracownicy urzędu miasta, powiatu czy gminy. Uniemożliwia to bieżącą aktualizację informacji zawartych na stronie

<sup>9</sup> Zob. *Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej* (Dz.U. 2001, nr 112, poz. 1198); także *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej* (Dz.U. 2007, nr 10, poz. 68).

BIP. Informacje na stronach tworzonych przez organy prowadzące są też często ograniczone, przyjmując postać plików do pobrania z danymi teleadresowymi placówki i statutem szkoły.

Innym rozwiązaniem może być zbudowanie strony internetowej szkoły, która jednocześnie spełniałaby wymogi formalne stawiane stronom Biuletynu Informacji Publicznej oraz była stroną tworzoną przez i dla społeczności szkolnej. Przykładem próby przyjęcia takiej formuły może być strona szkoły podstawowej w Rosochatej.

**bip** biuletyn informacji publicznej

**Szkoła Podstawowa im. Władysława Stanisława Reymonta w Rosochatej**  
 59-216 Kunice  
 Rosochata 65  
 Tel.: (76) 857-53-46  
 Adres strony [www podmiotu](#)

Ustawienia: **A** czcionka średnia, **AA** czcionka duża, **S** ustawienia domyślne, **S** zmiana kontrastu

Wyszukiwarka:  Szukaj  
 Wyszukiwanie zaawansowane

Statystyka odwiedzin: 3572

Jesteś tutaj: [Strona główna](#)

**Spis podmiotów**

**Menu przedmiotowe**

- [Dane o szkole](#)
- [Dane adresowe](#)
- [Status prawny](#)
- [Organizacja](#)
- [Przedmiot działalności i kompetencje](#)
- [Organizacja szkoły](#)
- [Majątek](#)
- [Kancelaria](#)
- [Dokumenty i archiwa](#)
- [Akty prawne](#)
- [Prawo wewnątrzszkolne](#)
- [Regulaminy](#)

**Ostatnie aktualizacje**

**odziałowa Rada Rodziców**  
 Data: 2012-12-31

Odział przedszkolny: Anna Mirończuk, Alicja Bład, Beata Zólkiewska;  
 KLASA I: Rafał Duczkowski, Joanna Grygorcewicz, Agnieszka Świąch;  
 Klasa II : Dorota Gacia, Urszula Bajgot, Dorota Mokrogulska;  
 Klasa III : Anna Zdziech, Katarzyna Dubel, Aneta Hyży;  
 Klasa IV : Grzegorz Chrobak, Agnieszka Strzelczyk, Dorota Banska;  
 Klasa V : Marta Skuza, Anna Bielecka, Anna Czuchwicka;  
 Klasa VI : Dorota Szwabowicz, Lila Boguta, Bożena Ryberńska

Oświadczenie o dostępności | Instrukcja korzystania z BIP | Redakcja | Kontakt | Mapa strony

**Zrzut ekranu 4.** Strona www Szkoły Podstawowej im. W.S. Reymonta w Rosochatej

Źródło: [www.sprosochata.szkolnastrona.pl/bip](http://www.sprosochata.szkolnastrona.pl/bip)

Na stronie umieszczone są informacje dotyczące funkcjonowania placówki, ale sam wygląd jest zdecydowanie odmienny od stron, które nie są jednocześnie stronami BIP (patrz zrzut ekranu 5). I choć podstawową zasadą realizacji dostępności serwisów internetowych jest ich użyteczność, może warto pójść w stronę połączenia funkcjonalności, wymogów formalnych zawartych w rozporządzeniu w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej oraz atrakcyjności wizualnej strony. Pamiętając jednocześnie, że interesujący wygląd winien być podporządkowany normie dostępności, a nie odwrotnie.



szukaj... Strona główna

**Szkoła Podstawowa  
z Oddziałami Integracyjnymi Nr 342  
im. Jana Marcina Szancera**

» Strona główna

**O SZKOLE**

- » Historia szkoły
- » Patron szkoły
- » Kontakt

SPRAWDZIAN W VI KL

- » Przepisy
- » Wyniki

ZAPISY DO SP

- » Rejon
- » Regulamin

ORGANY SZKOŁY

- » Dyrekcja
- » Sekretariat
- » Administracja
- » Rada Pedagogiczna
- » Rada Rodziców
- » Samorząd
- » Biblioteka
- » Świetlica
  - » Zapisy
  - » Regulamin
  - » Aktualności
  - » Oddziały Przedszkolne
  - » Klasy I
  - » Klasy II
  - » Klasy III-VI

DOKUMENTY

» Polecamy

» Wirtualny spacer po szkole

selka Grodzień 2013    Jaselka Grodzień 2013    Jaselka Grodzień 2013

**Komunikaty**

08.01.2014.  
» Informacja dla Rodziców - ankieta

07.01.2014.  
Dyrektor Szkoły informuje, że w dniach 11 i 18 stycznia 2014 r. uczniowie będą odpracowywali dzień 22 listopada 2013 r. (awaria dachu, odwołane lekcje) według harmonogramu: dzieci z klas IV-VI dnia 11 stycznia 2014 r., dzieci z klas I-III dnia 18 stycznia 2014 r. Wychowawcy podadzą dzieciom zmieniony plan lekcji na te dni. Świetlica, oddziały przedszkole i stołówka w te dni nie będą czynne.

23.12.2013.  
» Ogłoszenie o udzieleniu zamówienia

17.12.2013.

**ORGANIZACJA SZKOŁY**

- » Kalendarz
- » Dzwonki
- » Komunikaty

**GALERIA**

- » Galeria

**WYDARZENIA**

- » Konkursy
  - » Wiedzy
  - » Art. - Tech.
  - » Inne
- » Wycieczki
  - » Zielone szkoły
  - » Inne
- » Sport
- » Kultura
- » Inne

**SPECJALIŚCI**

- » Pedagog 0-III
- » Pedagog IV-VI
- » Logopeda
- » Reeducator
- » N-I specjalny
- » Psycholog
- » Publikacje

**OFERTA ZAJĘĆ**

**Zrzut ekranu 5.** Strona www Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi Nr 342 w Warszawie

Źródło: <http://www.sp342.waw.pl/>

Na stronach internetowych szkół użytkownicy Internetu mogą odnaleźć różne informacje ważne dla nich z punktu widzenia realizacji prawa do nauki i prawa do informacji. Obok nich znajdują się również zbędne z tego punktu widzenia dane, które jedynie zajmują miejsce na stronie głównej portalu i nie wnoszą żadnej istotnej wiedzy w przestrzeń użytkownika, patrząc z perspektywy osoby odwiedzającej placówkę edukacyjną, a właściwie jest internetowe „przedłużenie”. Na stronach głównych serwisów placówek edukacyjnych możemy uzyskać informacje między innymi o tym: ile dni zostało do walentynek (<http://www.zs2.plock.org.pl/> – adres Szkoły Podstawowej nr 21 w Płocku), jaką mamy datę oraz jaka jest aktualnie pogoda w Ostrołęce (<http://sp1.ostroleka.pl/> – adres Szkoły Podstawowej w Ostrołęce), czy też czyje są dzisiaj imieniny (<http://www.psp20.kedzierzynkozle.pl/> – adres Szkoły Podstawowej nr 20 w Kędzierzynie-Koźlu). Selekcja informacji pod kątem ich przydatności dla osób korzystających z serwisów internetowych jest również ważnym aspektem rozpatrywanego pojęcia dostępności. Osoba trafiająca na stronę www instytucji edukacyjnej poszukuje na niej raczej informacji przedmiotowo związanych z daną placówką. Warto w związku z tym przestrzeń strony głównej wykorzystać w pełni zgodnie z celem/celami funkcjonowania przedszkola czy szkoły.

Innym elementem realizacji zasady równego traktowania w odniesieniu do edukacji w przestrzeni Internetu jest wykorzystywanie możliwości nauczania

zdalnego. Funkcjonuje wiele platform umożliwiających prowadzenie nauczania w systemie e-learningu, w tym platformy komercyjne oraz takie, które są udostępniane nieodpłatnie jako oprogramowanie otwarte (*open source*). Na stronie internetowej poświęconej oprogramowaniu otwartemu możemy odnaleźć kilka platform przeznaczonych do użytkowania w nauczaniu zdalnym<sup>10</sup>. Jedną z nich jest wykorzystywana również w naszym kraju platforma Moodle. Obecnie odnotowano w Polsce około 1500 stron e-learningowych opartych na tym środowisku (w roku 2011 było ich około 900)<sup>11</sup>. Nieliczne z nich to strony, które zostały opracowane do użytku uczniów szkół na różnych poziomach kształcenia. W dalszej części tekstu zostaną przedstawione losowo wybrane przykłady prób zastosowania nauczania zdalnego na poziomie szkoły podstawowej, w oparciu o platformę Moodle.

E-learning może być w odniesieniu do uczniów (w tym osób z niepełnosprawnością) szeroko stosowaną formą uzupełnienia wiedzy przekazywanej w trakcie lekcji w szkole, rozszerzeniem tej wiedzy, przestrzenią, w której dużo łatwiej niż w szkole (z dominującym układem przedmiotowym) można rozwijać zainteresowania interdyscyplinarne osób uczących się. To także możliwość komunikacji z rodzicami, komunikacji między kadrami pedagogicznymi i uczniami. W naszym kraju jest to jednak nadal narzędzie niecieszące się szczególną popularnością, o czym świadczyć może nie tylko niska liczba korzystających z nich placówek, ale i to, co oferują swoim uczniom twórcy istniejących stron.

**Moodle Szkoły Podstawowej nr 3 w Sanoku**

Nie jesteś zalogowany(a) [Zaloguj się] Polski (pl) ▾

**Menu główne** ▾ Aktualności

**Kategorie kursów** ▾

- Informatyka
- Sprawdzian
- Kurs Moodle
- Technika
- Wszystkie kursy ...

**Zalogowani użytkownicy** ▾  
(Ostatnie 5 minut)  
Zadani

**Zaloguj się** ▾

Nazwa użytkownika

Hasło

[Zaloguj się]

Zapomniałeś hasła?

**MOODLE w naszej szkole**

5 grudnia 2008 uruchomiliśmy platformę e-learningową MOODLE Szkoły Podstawowej nr 3 w Sanoku.

**Szkoła Podstawowa nr 3 w Sanoku**

**moodle**

**Kalendarz** ▾

← styczeń 2014 →

Ni.	Po.	Wi.	Śr.	Cz.	Pi.	So.
					1	2
					3	4

**Zrzut ekranu 6.** Platforma e-learningowa Szkoły Podstawowej nr 3 w Sanoku

Źródło: <http://sp3.sanok.pl/moodle/>

Na stronie Szkoły Podstawowej nr 3 w Sanoku obok aktualności można odnaleźć również kursy dla uczniów. Jest ich w sumie 7 i dotyczą informatyki, samej platformy Moodle, sprawdzianu dla uczniów klas 6. oraz zajęć z techniki (na temat karty rowerowej). Platforma, jak to zostało zapowiedziane na stronie głównej, funkcjonuje od 5 grudnia 2008 r.

<sup>10</sup> <http://php.opensourcecms.com/scripts/show.php?catid=6&category=e-Learning>, stan z: 12.12.2013.

<sup>11</sup> <http://moodle.org/sites/index.php?country=PL>, stan z: 12.12.2013.

Nieco inaczej zostało wykorzystane środowisko Moodle przez Szkołę Podstawową nr 2 w Grodzisku Mazowieckim.

Platforma edukacyjna Szkoły Podstawowej nr 2  
im. Marii Konopnickiej w Grodzisku Mazowieckim

Kategorie kursów

- 🌟 Zajęcia z komputerem.
  - "Wirtualny spacer"
  - Zabawy z LOGO
  - Z roku 2010/2011
- 🌟 Matematyka
  - Przed sprawdzianem
  - Liczybki dodatnie i ujemne.
  - Przed sprawdzianem
  - W presentem.
- 🌟 Język angielski
  - Chwila z językiem angielskim

Przeszukaj kursy:  Wykonaj

**Zrzut ekranu 7.** Platforma e-learningowa Szkoły Podstawowej nr 2 w Grodzisku Mazowieckim

Źródło: <http://www.sp2grodzisk.pl/moodle/>

Widzimy tutaj również kursy przedmiotowe (zajęcia z komputerem, matematyka, język angielski), są one uzupełnione jednak przez kursy dla osób chcących rozwijać swoje zainteresowania w ramach kół pozalekcyjnych.

Ta sama platforma Moodle daje różne możliwości użytkownikowi w zależności od celu, jaki przyświeca osobom tworzącym zasoby do nauczania zdalnego. W przypadku Szkoły Podstawowej nr 32 w Rybniku mamy do czynienia z pomysłem wykorzystania tego narzędzia do wsparcia zarówno uczniów, jak i nauczycieli (umieszczony poniżej zrzut ekranu ma wygląd oryginalny, brakująca część baneru w górnej części strony nie wyświetla się).

Platforma edukacyjna Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 7 w Rybniku

Kategorie kursów

- 📖 Dla uczniów
- 📖 Biblioteka szkolna
  - Przygoda z komputerem
  - Zajęcia komputerowo-dziennikarskie
  - Edukacja medialna i czytelnicza
- 📖 Zajęcia pozalekcyjne
  - ABC dobrego wychowania, czyli savoir - vivre na co dzień
- 📖 Konkursy dla uczniów
- 📖 Materiały dla nauczycieli
  - Materiały dla nauczycieli przedszkola
  - Szkolenia Rady Pedagogicznej
  - Technologia Informatyczna w edukacji
  - Materiały do pracy z uczniem
  - Szkolenia elearningowe dla nauczycieli (zewnętrzne)

Witamy na platformie edukacyjnej Szkoły Podstawowej nr 32 im. Alfreda Gierka w Rybniku, działającej w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 7. Służy ona przede wszystkim zapoczątkowaniu i nauczaniu zdalnym. Platforma zawiera ponadto treści przeznaczone dla nauczycieli ZSP nr 7.

Nie ma możliwości samodzielnego utworzenia konta. Konto użytkownika tworzy administrator na prośbę zainteresowanej osoby. W tym celu proszę się zgłosić do nauczyciela bibliotekarza wraz z aktualnym adresem poczty elektronicznej.

**Zrzut ekranu 8.** Platforma e-learningowa Szkoły Podstawowej nr 32 w Rybniku

Źródło: <http://moodle.sp32.rybnik.pl/>

Na stronie umieszczono dwie główne kategorie kursów, w których osią podziału jest adresat (uczniowie, nauczyciele). Dla nauczycieli przeznaczone są kursy związane z aktywnością dydaktyczną. Dla uczniów kursy są potraktowane rozłącznie od zajęć przedmiotowych w szkole i dotyczą zarówno wiedzy informatycznej, jak i konkursów, w których mogą oni wziąć udział, a także np. zasad *savoir-vivre*.

Te i inne powstające na gruncie polskiej szkoły platformy e-learningowe są tworzone zapewne przez pasjonatów tego tematu. Stanowią one pierwsze kroki na drodze do umożliwienia uzupełniania wiedzy, rozwijania swoich umiejętności, kształtowania postaw w oparciu o internetowe narzędzia przez wszystkich uczniów, bez względu na ich stopień sprawności. Między innymi postawy wyrażającej się w hasle umieszczonym na stronie Moodle jednej z brytyjskich szkół podstawowych: „*School where everybody is somebody*” („Szkoła, w której każdy jest kimś”).

## 2. Każdy jest kimś, czyli zamiast zakończenia

Marshall McLuhan pisał w 1964 r.:

W edukacji konwencjonalnej podział programu nauczania na przedmioty jest już w tej chwili tak przestarzały, jak średniowieczne trywium i kwadrywium po zmierzchu renesansu. Każdy przedmiot, który chce się poznać dogłębnie, od razu wiąże się z innymi. Gdy chce się w klasie trzeciej lub dziewiątej nauczać arytmetyki pod kątem teorii liczb, logiki symbolicznej i historii cywilizacji, przestaje być ona jedynie zwykłym rachowaniem. Jeśli więc nasze szkolne programy nauczania nadal będą rozdrobnione i niespójne, wykształcimy obywateli niezdolnych do zrozumienia świata cybernetycznego, w jakim żyją<sup>12</sup>.

Po upływie pół wieku od tej daty nadal prowadzimy w szkołach edukację opartą o podział przedmiotowy. Przestrzenią, w której mogą nastąpić zmiany w tym zakresie, jest niewątpliwie Internet. Korzyści, jakie może przynieść takie wykorzystanie tego medium dla uczniów, dotyczą również kwestii związanych z równą dostępnością treści dla wszystkich użytkowników sieci, bez dyskryminacji i wykluczenia.

Na Konferencji Ministerialnej Rady Europejskiej i Komisji Europejskiej, która odbyła się w Rydze 11 czerwca 2006 r., ministrowie państw członkowskich Unii Europejskiej przyjęli w deklaracji, że do 2010 r. strony internetowe organizacji użyteczności publicznej muszą być dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Minęło już kilka lat od wyznaczonej daty granicznej i jak widać ze wstępnego przeglądu stron internetowych placówek oświatowych w naszym kraju, strony www albo w ogóle nie istnieją, albo nie spełniają wszystkich wymogów, by móc je określić jako strony dostępne. Zaprezentowany

<sup>12</sup> M. McLuhan, *Zrozumieć media. Przedłużenia człowieka*, Warszawa 2004, s. 442.

w artykule materiał może stanowić przyczynek do dalszych pogłębionych badań i szerszych analiz prezentowanego zagadnienia równego traktowania, w aspekcie wykorzystania przestrzeni Internetu w kształceniu osób z niepełnosprawnością.

Dostosowanie strony internetowej do swobodnego korzystania z niej przez wszystkich użytkowników, w tym przez osoby z niepełnosprawnością, nie wymaga dodatkowych środków finansowych. Wymaga za to wiedzy na temat tego, że po pierwsze strona musi być dostępna, po drugie istnieją opracowane standardy tworzenia stron dostępnych i wreszcie, po trzecie, że tworząc dostępne strony, działamy na rzecz równości wszystkich osób w przestrzeni Internetu. Mała zmiana może przełożyć się na np. pełne „widzenie” grafiki w serwisie internetowym placówki edukacyjnej przez osobę z uszkodzoną zdolnością widzenia, wystarczy dodać alternatywny opis do rysunku czy zdjęcia. Standardy dotyczące budowania stron internetowych zostały opracowane przez organizację World Wide Web Consortium (W3C)<sup>13</sup> i w sposób szczegółowy określają, co w strukturze strony stanowi o jej dostępności. Również w serwisie inicjatywy powołanej przez W3C, jaką jest Web Accessibility Initiative (WAI)<sup>14</sup>, można znaleźć informacje na temat wprowadzania w życie, czyli praktycznego realizowania zasady równego traktowania w świecie stron www.

Liczne konferencje naukowe, szkolenia, warsztaty, kampanie społeczne prowadzone w zakresie upowszechniania wiedzy o problematyce równego traktowania są organizowane w naszym kraju. Ostatnia z takich inicjatyw została zainaugurowana na początku marca 2011 r. Jest to projekt realizowany przez Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji w partnerstwie z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w trakcie którego ma być przeprowadzony audyt 200 stron internetowych instytucji rządowych, samorządowych oraz organizacji pozarządowych pod kątem ich dostępności dla wszystkich użytkowników sieci. Dysponenci ocenianych stron mają uzyskać szczegółowe wskazówki od audytorów, by mogli dokonać stosownych zmian i wyeliminować błędy. Może warto pójść tym tropem i przeprowadzić w każdej z placówek oświatowych wewnętrzną ewaluację istniejących stron www, a tam, gdzie tych serwisów jeszcze nie ma, zrealizować wskazania ustawowe, by każdy człowiek bez względu na stopień swojej sprawności mógł w pełni korzystać ze swoich praw, chociaż w przestrzeni Internetu.

Coraz większy udział elementów audiowizualnych w sieci zwiększa oczywiście liczbę przedmiotów, których można z powodzeniem nauczać i studiować w tym systemie. Do programów edukacji sieciowej włącza się rozmaite kursy sztuki i muzyki. Niewykluczone, że da się tym sposobem nauczać więcej przedmiotów z zakresu medycyny niż obecnie, ale mimo wszystko wolałbym – pisze Paul Levinson – żeby operację na moim mózgu przeprowadzał neurochirurg kształcony tradycyjną metodą<sup>15</sup>.

<sup>13</sup> <http://www.w3.org/>, stan z: 14.12.2013.

<sup>14</sup> <http://www.w3.org/WAI/>, stan z: 14.12.2013.

<sup>15</sup> P. Levinson, *Miękkie ostrze, czyli historia i przyszłość rewolucji informacyjnej*, Warszawa 2006, s. 374.

Idąc za tą refleksją amerykańskiego badacza mediów, nie chodzi o to, by Internet i e-learning zastąpiły edukację szkolną dla osób z niepełnosprawnością. Ważne, by stały się w pełni dostępne dla wszystkich, a co za tym idzie – także dla przedstawicieli tej grupy osób, medium pośredniczącym w kontakcie ze szkołą; były źródłem włączenia, a nie kolejnym obszarem wykluczenia osób z niepełnosprawnością z przestrzeni społecznej.

## Summary

### **People with Disabilities Education in Context of the Principle of Equal Treatment and Internet Space**

Considering the fact that about 15% of the world population are people with disabilities we should actively seek to answer the question how to ensure the equality of all individuals? Especially in relation to human rights and freedom, specifically the right to education. Appearing in increasing numbers are regulations governing the basic rights of people with disabilities in the international and also intranational arena. Those are the first steps on the road to ensure the full participation of these people in social, economic and cultural life.

However, the mere adoption of a systemic solution does not solve the problems standing in the way of people with disabilities to participate fully in social functioning. International consensus about the importance of issues of non-discrimination does not always translate into concrete action at an institutional level. In the following article an attempt is made to look at the issue of equal access to education for people with disabilities in our country with regard to the Internet.